

UCHOVANIE BOJASCHOPNOSTI RAKETOVÉHO VOJSKA A DELOSTRELECTVA PRI VEDENÍ SÚČASNÉHO BOJA A OPERÁCIE

Pri vedení bojovej činnosti s obojstranným použitím vysoko efektívnych prostriedkov ničenia sa zvyšujú aj predpoklady pre súčasné spôsobenie veľkých strát a ich narastanie vo veľmi krátkych časových intervaloch v celej hĺbke operačnej zostavy napadnutých vojsk. Hrozba zasiahnutia bude mať trvalý charakter a môže k nemu dôjsť v ktoromkoľvek priestore. Tieto skutočnosti ukazujú na zvýšenie nebezpečenstva ohrozenia aj u jednotiek, útvarov a zväzkov raketového vojska a delostrelectva, napriek tomu, že sa prevážne rozmiestňujú až v hĺbke bojovej (operačnej) zostavy. Sú hlavným prostriedkom jadrového a palebného ničenia a nepriateľ na ich zistenie a vyradenie z boja venuje mimoriadnu pozornosť.

Na zlepšenie odolnosti raketového vojska a delostrelectva sa preto v poslednom čase kladie väčší dôraz. Skvalitnila sa ochrana obslúh, zvýšila sa manévrovosť bojových prostriedkov a zavádzaním automatizovaných systémov riadenia paľby a prieskumných palebných a úderných kompetov sa zrýchliła a zefektívnila paľba.

V spôsobe bojového použitia však ešte stále jestvujú činnosti, ktoré nepriateľovi uľahčujú zistiť a zasiahnuť jednotlivé prvky bojovej zostavy. Medzi ne patria hromadenie delostrelectva, prísun a doplňovanie munície, kompletácia rakiet, príprava úderov a strelby, vedenie paľby a ďalšie, ktoré môžu rýchlo prezradiť hlavne palebné jednotky, čím sa znižuje ich bezpečnosť.

Udržanie bojaskhopnosti raketového vojska a delostrelectva znamená uchovanie jeho jednotiek, útvarov a zväzkov na úrovni, ktorá zabezpečí splnenie stanovených úloh. Spočíva v dosiahnutí vysokej bojovej vycvičenosti, zabezpečení všetkého potrebného pre úspešné vedenie bojovej činnosti a v schopnosti splniť určené úlohy a obnovovať bojaskhopnosť.

Hlavným a prvoradým opatrením pre zachovanie bojaskhopnosti je **včasné zistenie a efektívne zničenie** všetkých dosiahnuteľných nepriateľských prieskumných palebných systémov, čo zníži účinnosť ich použitia nepriateľom. Dôležité miesto pri plnení týchto úloh by mali prieskumné úderné a palebné komplety.

Ďalší rozsiahly komplex opatrení pre ochranu, udržanie a obnovenie bojaskhopnosti sa organizuje pri riešení otázok **všestranného zabezpečenia boja**. Najzávažnejšie sa uskutočňuje pri plnení úloh bojového zabezpečenia v delostreleckom prieskume, ochrane proti zbraňam hromadného ničenia, rádioelektronickom boji, maskovaní, ženijnom a chemickom zabezpečení, priamom zaistení a vlastnej obrane. Niektoré sa organizujú pri príprave na boj, ostatné v jeho priebehu.

Okrem nich sa na zvýšenie odolnosti a životnosti môže využiť aj vhodné uplatňovanie niektorých zásad bojového použitia, najmä **manévru a usporiadania prvkov bojovej zostavy**.

Všetky opatrenia uskutočňované na zvýšenie bojaskapnosti musia smerovať na zmenšenie pravdepodobnosti zistenia prvkov bojovej zostavy, odrazenie nepriateľského napadnutia, zníženie pravdepodobnosti zasiahnutia, zvýšenie ochrany osôb a techniky a obnovenie bojaskapnosti.

V každej oblasti činnosti sa využívajú opatrenia, ktoré nemožno organizovať oddelene. Pretože v článku nemôžeme podrobne všetky rozobrať, zameriame sa iba na niektoré z nich.

Zníženie pravdepodobnosti zistenia prvkov bojovej zostavy znamená vytvoriť podmienky, ktoré nepriateľovi sťažujú vedenie prieskumu. Ten sa v rozhodujúcej miere sústreďuje na zisťovanie priestorov bojového rozmiestenia a palebných postavení, pretože palebné jednotky a útvary (prvky bojových zostáv RVD) sú pre jeho pozemné vojsko najväčším nebezpečenstvom, na zistenie nepriateľa využije všetky druhy prieskumu.

Proti optickému a vzdušnému prieskumu nepriateľa sa organizuje maskovanie a utajenie činnosti. Okrem vhodného využívania terénu a zníženej viditeľnosti sa maskuje predpisnými a výpomocnými prostriedkami a deformačnými nátermi. Utajovať možno svetelným a zvukovým maskovaním, zahľadzovaním stôp a využitím špeciálnych dymov. Pozornosť treba venovať aj trvalému odstraňovaniu ďalších demaskujúcich príznakov.

Rádiotechnické maskovanie sa organizuje proti rádiotechnickému prieskumu. Sú to opatrenia pri obmedzovaní práce rádioelektronických prostriedkov, využívanie linkového a rádioreléového spojenia. Zahŕňa aj používanie rádiových staníc s nízkym výkonom pre spojenie v palebných postaveniach. Opatrenia sa uskutočňujú spolu s jadrovým a palebným ničením a rádioelektronickým umlčovaním prostriedkov REB nepriateľa.

Ochrana proti rádiolokačným prieskumom možno zabezpečiť najmä elektronickým rušením, využitím vlastností terénu na clonenie a používaním improvizovaných prostriedkov na zníženie rádiolokačného kontrastu (kútové odražače, maskovacie prostriedky atď.).

Pre zníženie efektívnosti zvukomerného prieskumu je vhodné viesť paľbu súčasne väčším počtom delostreleckých jednotiek maximálnym tempom.

Činnosť nepriateľských prieskumných skupín sa sťažuje dôsledným organizovaním priameho zaistenia a zabezpečením včasného varovania a vyrozumienia.

Pre klamanie nepriateľa bude treba vo väčšej miere budovať klamné objekty a postavenia, viac využívať kočujúce delá, batérie a rádiolokačné stanice.

Tieto opatrenia sa v podstate dodržia v bojovom zabezpečení. Zníženie pravdepodobnosti zistenia bude teda záležať na kvalite a dôslednosti ich uplatňovania.

Opatrenia na odrazenie nepriateľa sa budú organizovať pre vlastnú obranu proti pozemnému alebo vzdušnému napadnutiu.

Ochrana proti vzdušnému napadnutiu je zabezpečovaná v systéme protivzdušnej obrany nadriadených vševojskových útvarov, zväzkov a zväzov. Bezprostrednú ochranu prvkov bojovej zostavy však sú povinní organizovať samotní velitelia a štáby všetkých stupňov velenia.

Ide najmä o nepretržitý prieskum, príjem a vyhlasovanie varovných signálov podriadeným a stanovením spôsobov činnosti. Na ničenie nízko letiacich cieľov je nevyhnutná aktívna protivzdušná obrana s využitím salvovej paľby celých jednotiek z organických ručných zbraní. Dôležité je mať pasívnu ochranu ukrytím obslúh a zbraní.

Neočakávané napadnutie skupinami pozemného nepriateľa sa odraža silami a prostriedkami jednotiek. Pre ochranu raketových útvarov a zväzkov a delostreleckých jednotiek, ktoré používajú jadrovú muníciu, sú vyčlenené sily a prostriedky vševojskových útvarov.

Vlastná obrana jednotiek rešpektuje zásady kruhovej obrany. Treba vytvoriť ucelený palebný systém prostriedkov vyčlenených do obrany spolu so súčinnosťou vlastných a susedných jednotiek. Jednotlivé delá v palebných postaveniach musia byť pripravené na odrazenie nepriateľských tankov a motorizovanej pechoty priamou strelbou. Prístupy k palebným postaveniam sa podľa potreby zaminujú. Obsluhy pripravujú okopy na odrazenie nepriateľa ručnými zbraňami.

Všetky opatrenia vlastnej obrany sa organizujú nepretržite v každej bojovej situácii, za pochodu a pri rozmiestnení mimo boja.

Zníženie pravdepodobnosti zasiahnutia samonavádzacím alebo iným druhom zbraní s elektronickým navádzaním možno dosiahnuť rádioelektronickou ochranou v súčinnosti

s útvarmi rádioelektronického rušenia. Je nevyhnutné chrániť hlavné jednotky, útvary a zväzky raketového vojska v priestoroch bojového rozmiestnenia.

K pasívnym opatreniam patrí tienenie vyžarovaného tepla prekrytím techniky vlhkou látkou, papierom, alebo snehom a využívaním klamných stavieb s imitátormi vyžarovania tepla motora doplnené kútovej odrazáči.

Zníženie pravdepodobnosti zasiahnutia klasickou muníciou sa dosiahne vhodným rozptýlením vojsk v teréne a periodickými zmenami priestorov ich rozmiestnenia (manévrom).

Manéver by mali častejšie vykonávať palebné prostriedky jednotky. Okrem presunov v priebehu boja podľa vývoja situácie sa budú premiestňovať aj v samotnom priestore bojového rozmiestnenia a v priestore palebných postavení.

Podstatou manévru je rýchle zaujatie palebného postavenia a jeho opustenie po splnení úloh skôr, než nepriateľ stihne viesť odvetný úder alebo paľbu. Vo väčšej miere sa využíva u raketového vojska a samohybného delostrelectva, ktoré sú mobilnejšie. V realizácii sa však zatiaľ ešte v praxi vyskytujú problémy, najmä v zladení manévru s vedením paľby a dopĺňaním streliva do diel.

Časté premiestňovanie nie je jednoznačnou výhodou, pretože pri jeho vykonávaní sa nemôže viesť paľba, čo znižuje palebné možnosti. Pre skrátenie prestávok medzi paľbami treba preto vopred pripraviť palebné postavenia, upraviť cesty a čo najviac skrátiť časy ich zaujímajúcich a opustených. Pre skrátenie pobytu v palebnom postavení by bolo vhodné vopred pripraviť spôsob zamierenia a paľba sa môže viesť strelbou raz naráz. Celú činnosť pri manévri a vedení paľby je vhodné vopred skalkulovať tak, aby v trvalej pohotovosti na paľbu zostal potrebný počet delostrelectva, a na druhej strane, aby predlžovaním pobytu v palebnom postavení nedošlo k jeho ohrozeniu.

Na zníženie pravdepodobnosti zasiahnutia má podstatný vplyv aj vhodný spôsob rozptýlenia vojsk v teréne. Lepšie podmienky majú malé jednotky na veliteľsko-pozorovacích stanovištiach, ako i tylové jednotky a útvary, ktoré sa rozvíjajú na podstatne väčšiu vzdialenosť od predného okraja, s menšou nasýtenosťou vojsk.

Jednotky, útvary a zväzky raketového vojska zaujímajú priestory bojového rozmiestnenia v dostatočne veľkých vyhradených priestoroch, ktoré umožnia jednotlivé prvky bojovej zostavy rozptýliť a skryto rozmiestniť.

Zložitejšie podmienky pre rozptýlenie budú mať, podľa môjho názoru, veliteľské stanovištia a delostrelecké palebné jednotky, ktoré sa rozmiestňujú v priestoroch s vyššou nasýtenosťou vojsk. Musia preto hľadať možnosti pre čo najlepšie využitie priestoru, aby nedošlo k hromadeniu prostriedkov na malom úseku.

U delostrelectva sa pre zvýšenie bezpečnosti využívajú nové spôsoby rozmiestnenia diel v palebnom postavení. Ich základom je nepravidelný tvar a zväčšenie vzdialenosti medzi delami, čím sa zvýši plocha postreľovania, čo zníži pravdepodobnosť ich zásahu a tým aj vyradenia z boja.

Delá sa môžu v priestore palebných postavení rozmiestňovať týmito **spôsobmi**:

- v jednom palebnom postavení nepravidelne so zvýšenými vzdialenosťami (uhlom vpred, vzad, stupňovite, v polkruhu, v kruhu, šachovito a pod.),
- po častiach v niekoľkých postaveniach (po čatách, po dvojiciach diel),
- rozptýlene v celom priestore palebných postavení.

Nové spôsoby rozmiestnenia diel v priestore palebných postavení vytvárajú náročnejšie podmienky pre bojové zabezpečenie, velenie a riadenie paľby. Ich uplatňovanie vyžaduje používanie automatizovaného systému riadenia paľby, ktorý umožní spoľahlivé spojenie s veliteľmi diel, topograficko-geodetické pripojenie a výpočet prvkov strelby pre každé delo.

Zásady vhodného rozptýlenia a častejšieho manévru sa zatiaľ úspešne uplatňujú u raketového vojska, presadzuje sa aj u samohybného delostrelectva. Treba im venovať zvýšenú pozornosť, pretože ide o jednoduché a účinné spôsoby zachovania životnosti.

Opatrenia pre zvýšenie ochrany osôb a bojovej techniky majú byť organizované nepretržite pri každej činnosti, sú stanovené v jednotlivých druhoch bojového zabezpečenia, ktoré ju riešia komplexne.

Z týchto opatrení by mala byť väčšia pozornosť venovaná otázkam **ženijného budovania**.

V súčasnosti majú jednotky a útvary raketového vojska a delostrelectva málo mechanizačných prostriedkov na plnenie úloh ženijného budovania priestorov bojového rozmiestnenia, palebných postavení a iných priestorov. Vo väčšine prípadov majú k dispozícii iba vezené ženijné náradie a len niektoré môžu využívať buldozérové zariadenie, ktorým sú vybavené (oddiel VM, raketomety), alebo malé organické ženijné jednotky (raketové brigády). Sú preto závislé od ženijných prostriedkov pridelených nariadeným.

So súčasným vybavením sú delostrelecké jednotky a útvary schopné pri využití všetkých sil (90 % tabulkových počtov) skončiť práce prvého poradia v optimálnych podmienkach do 14. až 15. hodiny. Práce druhého poradia (záložné a pohotovostné úkryty) by mali byť skončené začiatkom 4. dňa, kryty pre automobily 5. deň.

Časové normy sú pomerne vysoké. V kratších časových lehotách však nie je zatiaľ možné ženijným budovaním dosiahnuť potrebnú ochranu živej sily a bojovej techniky. Preto treba v plnom rozsahu pre rozmiestnenie využívať ochranné vlastnosti terénu. V zvýšenej miere možno využívať aj možnosť budovania okopov pomocou trhavín, čo znižuje rozsah prác asi o jednu tretinu.

Pre zlepšenie možnosti ženijného budovania by bolo výhodné vybaviť jednotky a útvary raketového vojska a delostrelectva vo väčšom množstve buldozérovou technikou, alebo inými mechanizačnými prostriedkami pre zemné práce, čím by sa podstatne skrátili lehoty na dosiahnutie potrebnej ochrany živej sily a bojovej techniky.

Veľmi dôležitou úlohou veliteľov a štábov je aj **obnovenie bojaskapnosti vojsk**. Zahŕňa komplex opatrení, ktoré sú podrobne rozpracované v základných predpisoch.

Bojaskapnosť sa obnovuje spravidla v rámci pôvodnej organizačnej štruktúry. Niekedy možno vytvárať zmiešané jednotky, vyzbrojené delami rovnakého kalibra. Zásadou pri obnove bojaskapnosti je urýchlená činnosť, ktorá umožní predísť nepriateľa v prechode do aktivity.

Rozbor opatrení potrebných pre zachovanie životnosti raketového vojska a delostrelectva potvrdzuje, že väčšina z nich sa organizuje pri riešení úloh bojového zabezpečenia. Jednotlivé oblasti a opatrenia nemožno od seba odtrhať alebo podceňovať, všetky majú svoj význam. Každé podcenenie v jednej oblasti si vyžiada úsilie v iných. Jedine spoločným a dôsledným uplatňovaním ich celého komplexu sa dá zachovať bojaskapnosť vojsk, ktorá umožní splniť stanovené úlohy.

Domnievam sa, že opatrenia pre zníženie pravdepodobnosti zasiahnutia palebných prostriedkov (manévr, rozptýlenie jednotiek a prostriedkov) sa môže efektívnejšie riešiť zavedením nového moderného automatizovaného systému riadenia paľby. Skvalitnenie ochrany osôb a bojovej techniky možno doceliť rýchlejšim budovaním a zvýšením počtov výkonných prostriedkov pre ženijné budovanie (organických alebo pridelených), u jednotiek útvarov a zväzkov raketového vojska a delostrelectva.

U ostatných opatrení pre zachovanie bojaskapnosti nejde v podstate o nové problémy, ale o ich komplexnejšie chápanie a dôslednejšiu realizáciu v každej situácii.

Raketové vojsko a delostrelectvo zdokonalit ve vedení úderů a paleb v obraně v počátečním období války. Dosáhnout zkrácení času potřebných ke splnění palebných úkolů a zvýšit jejich přesnost. Procvičovat činnost kočujících palebných jednotek.

(Rozkaz ministra národní obrany ČSSR pro přípravu vojsk ČSLA ve výcvikovém roce 1989–1990)
